

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/22697,Sekcje-branzowe-w-NSZZ-Solidarnosc.html>
2023-03-25, 21:10

Sekcje branżowe w NSZZ „Solidarność”

Sekcje branżowe w NSZZ „Solidarność”, ponadregionalne przedstawicielstwa NSZZ „S” różnych branż (krajowe komisje porozumiewawcze/koordynacyjne). Pocz. sekcji sięgają jesieni 1980. Okres ich tymczasowości kończyły krajowe zjazdy przedstawicieli struktur branżowych „S” organizowane w 1981, na których najczęściej ponadregionalne branżowe komisje porozumiewawcze/koordynacyjne przekształcano w odpowiednie sekcje krajowe oraz dokonywano wyboru władz wykonawczych krajowej sekcji (Rada Sekcji), np. I KZD Kolejarzy „S” 25–27 X 1981; I Krajowy Zjazd Sekcji Służby Zdrowia „S” 3–5 XI 1981; Zjazd Delegatów NSZZ „S” Pracowników Komunikacji Miejskiej 18–21 V 1981; I Walny Zjazd Krajowej Sekcji Odzieżowców NSZZ „S” 26–28 V 1981; II Ogólnopolski Zjazd „S” Sekcji Pracowników Społem 26–28 X 1981.

Łącznie w VIII 1981 przy KKP zarejestrowanych było 145 sekcji (sekcje zobligowane były do rejestracji w Sekretariacie KKP). Grupowały one pracowników niemal wszystkich branż, w tym podległych MSW i MON (KKK Pracowników Cywilnych MON i MSW, Krajowa Sekcja Pożarnictwa „S”, Międzyzakładowy Komitet Założycielski „S” Pracowników Celnictwa) oraz zatrudnionych w samej „S” (KK Pracowników Etatowych „S”). Odrębną sekcję tworzyli emeryci i renciści (Krajowa Sekcja Emerytów i Rencistów „S”). Do najbardziej znaczących należały te grupujące największą liczbę pracowników (m.in. Międzyokręgowa Komisja Porozumiewawcza Kolejarzy/Krajowa Sekcja Kolejarzy „S” (ok. 300 tys. członków), Komisja Porozumiewawcza Hutników/Krajowa Sekcja Hutników „S”, KKK Oświaty i Wychowania/Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania „S”, KKK Służby Zdrowia/Krajowa Sekcja Służby Zdrowia „S” (400 tys. członków), Komisja Koordynacyjna Górnictwa/KKK Sekcja

Górnictwa/Krajowa Sekcja Górnictwa „S”). Siedzibami sekcji były z reguły miasta, w którym znajdował się zakład macierzysty przew. sekcji.

W myśl statutu „S” sekcje podlegały KK, do ich kompetencji należało przygotowywanie lub opiniowanie projektów zbiorowych układów pracy. Ponadto KK mogła upoważnić władze sekcji do zawierania w jej imieniu zbiorowych układów pracy. W XI i XII 1980 KKP dwukrotnie zabrała głos ws. sekcji, stwierdzając, że mają charakter konsultacyjny i pomocniczy dla władz związku. Próbą uporządkowania spraw sekcji były dokumenty wydane przez KKP 27–28 V 1981. Były to ogólne wytyczne regulujące sposób funkcjonowania i powoływania sekcji branżowych oraz wzór statutu wewnętrznego. W statucie precyzyjnie określono zakres działalności sekcji. Należać do niego miało: reprezentowanie członków związku w zakresie problematyki zawodowej, branżowej wobec jego władz; przygotowywanie i opiniowanie zbiorowych układów pracy; inicjowanie i koordynowanie prac z zakresu problematyki związkowej, branżowej; interweniowanie w sprawach zawodowych i branżowych u władz centralnych i regionalnych z upoważnienia władz „S”; wykonywanie czynności powierzonych przez władze związku; zawieranie zbiorowych układów pracy (z upoważnienia KK). Sekcje nie miały uprawnień zawiadywania komisjami zakładowymi. W ostatniej uchwale KK dot. branż podjętej przed wprowadzeniem stanu wojennego (11 XII) przyznawano, że sekcje uzyskały wiele pozytywnych rezultatów w sprawach socjalno-bytowych i pracowniczych. Doceniono potencjał i fachowość ich działaczy. Niemniej dostrzegano też chaos organizacyjny panujący w sekcjach i w zw. z tym wprowadzano zasady ich funkcjonowania i finansowania w ramach terytorialnej struktury „S”. Najważniejszym posunięciem było powołanie Krajowego Biura Obsługi Sekcji, które swoje agendy miało mieć przy ZR z siedzibami największej ilości sekcji krajowych.

Nie brakowało konfliktów między strukturami branżowymi a terytorialnymi ogniwami związku (w tym i KKP). W sprawozdaniu KKP (IX 1981) pisano o istniejącej niechęci do sekcji branżowych, w niektórych regionach uniemożliwiano im wręcz działalność. Z drugiej strony KKP pisała o

przekraczaniu kompetencji przez sekcje. Konflikt na tym tle wybuchł między MKPK a KKP. W XI 1980 kolejarze przeprowadzili ogólnopolską akcję protestacyjną bez zgody KKP, co spotkało się z krytyką z jej strony. Między liderami istniał stan ciągłego napięcia i konfliktu, który doprowadził do rezygnacji przew. MKPK Włodzimierza Badelka (III 1981).

Działalność sekcji mieściła się w udzielonych im kompetencjach i polegała gł. na zbieraniu postulatów powstałych w ramach danej grupy zawodowej, a nast. prowadzeniu negocjacji z odpowiednimi resortami (z upoważnienia KKP). W celu wymuszenia swoich żądań sekcje niejednokrotnie przeprowadzały protesty (np. sekcja oświaty i wychowania 7-17 XI 1980 w Gdańsku; sekcja służby zdrowia 7 XI-16 XI w Gdańsku; głódówka kolejarzy we Wrocławiu 21-27 X 1980). W wielu wypadkach efektem negocjacji były porozumienia z odpowiednimi ministrami, które wprowadzały nowe regulacje ws. wynagrodzenia oraz zobowiązywały władze do polepszenia warunków bytowych oraz warunków pracy w zakładach danej branży. Łącznie przedstawiciele sekcji wynegocjowali – według informacji Sekretariatu KKP z VIII 1981 – 70 porozumień branżowych z przedstawicielami odpowiednich resortów (z czego najwięcej w XI 1980). 1980-1981 niektóre sekcje prowadziły cykliczne rozmowy z przedstawicielami rządu, m.in. w celu egzekwowania postanowień zawartych porozumień. Uchwałą z 26 VII 1981 KKP mocno ograniczyła sekcjom możliwość samodzielnego podpisywania uzgodnień z przedstawicielami władz oraz powołała zespół ds. realizacji istniejących już porozumień.

W strukturach branżowych istniały ciała regionalne/międzyzakładowe, będące ogniwem między KZ a krajową sekcją. W „S” służby zdrowia funkcjonowały Regionalne Komisje Koordynacyjne; w „S” w PKP Okręgowe Komisje Porozumiewawcze Kolejarzy/Okręgowe Sekcje Kolejarzy. Tworzono również podsekcje (sekcje zawodowe) funkcjonujące w ramach sekcji branżowych np. Sekcja Zawodowa Nasiennictwa w ramach Sekcji Rolnej i Obsługi Rolnictwa „S”, Sekcja Transportu Leśnego przy KKK Pracowników Leśnictwa „S”/Krajowej Sekcji Pracowników Leśnictwa „S”.

Pracownicy niektórych sekcji wydawali własne pisma, najczęściej Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „S” (1980–1990 łącznie ponad 30 tytułów, m.in.: „Wiatr od Morza”, „Biuletyn Informacyjny NSZZ «Solidarność» Pracowników Oświaty Wychowania” – Gdańsk, „Rozmowy” – Warszawa, „Edukacja. Pismo nauczycieli i pracowników Oświaty Regionu Wrocławskiego”, „Pod Pręgierzem Opinii Publicznej” – Wrocław, „Biuletyn Informacyjny Wielkopolskiej Oświaty i Wychowania” – Poznań). Wśród in. pism sekcji branżowych m.in.: „Semafor” (kolejarze), „Serwis Włókniarzy” (włókniarze), „Kwadrat” (poligrafowie), „Drogowiec” (drogowcy).

Dwukrotnie odbyła się Krajowa Konferencja Sekcji Branżowych i Zawodowych. Podczas drugiej dyskutowano przede wszystkim o miejscu i roli sekcji „S”. Uczestnicy Konferencji wydali też *Apel do delegatów na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ «S»* o wprowadzenie proponowanych przez nich zmian mających na celu lepsze wykorzystanie sekcji w działalności związku.

Struktury branżowe zakończyły działalność po 13 XII 1981. Jedynie przedstawiciele kilku z nich kontynuowali wydawanie pism (np. kolejarska „Wolna Droga”, górniczy „Górnik Polski”, hutnicza „Solidarność Hutnicza”). Część najbardziej radykalnych działaczy internowano bądź aresztowano, jednak w przeważającej większości ograniczono się do rozmów ostrzegawczych.

1981–1982 SB prowadziła sprawy obiektywne na niektóre sekcje (SO krypt. Pełnomocnicy – Krajowa Sekcja Hutnicza „S”, SO krypt. Chemik – KKK Chemików „S”, SO krypt. Koordynacja – struktury branżowe „S” przemysłu lekkiego). Ich celem było rozpoznanie działaczy pod kątem wykorzystania ich do zorganizowania reżimowych związków zawodowych. 1982–1987 część działaczy sekcji nadal utrzymywała ponadregionalne kontakty (np. górnicy, kolejarze, nauczyciele).

Odtwarzanie struktur branżowych „S” przypadło na 1988–1990. W ramach „S” istnieje 15 branżowych Sekretariatów, które tworzy łącznie 81 sekcji krajowych (np.

Sekcja Krajowa Górnictwa Węgla Kamiennego „S”, Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania „S”, Krajowa Sekcja Kolejarzy „S”, Krajowa Sekcja Służby Zdrowia NSZZ „S”).

Kamil Dworaczek

[Sekcje branżowe NSZZ „Solidarność”](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)